

VI.

COELUM, ID EST, VITA ETERNA,
EST OMNI BONO CHRISTIANO, VERA
RETRIBUTIO.

SEDULIUS.

(*Carmen Pascha. I. v. 337-354.*)

In signo sacrata crucis vexilla coruscant:
En Regis pia castra micant, tuba clamat herilis,
Militibus sua porta patet; qui militat, intret:
Janua vos aeterna vocat, quae janua Christus.
Aurea perpetuae capietis praemia vitae, 5
Arma quibus Domini tota virtute geruntur,
Et fixunt est in fronte decus. Decus armaque por-
to,
Militiaeque tuae, bone Rex, pars ultima resto.
Hic propriae sedes: hujus mihi moenibus urbis
Exiguam concede domum, tuus incola sanctis 10

1 *Post Constantinum, vexillae crucis oigno
ornatae fuerunt.*

4 *Ego sum Ostium.... J. X. 9.*

9 *Proprius, id est, verus et permanens.*

Ut merear habitare locis, alboque beati
Ordines extremus conscribi in saecula civis.
Grandia posco quidem: sed tu dare grandia nosti;
Quem magis offendit, quisquis sperando tepescit.

Christe, fave botis, qui mundum in morte ja-
centem 15

Vivificare volens, quondam terrena petisti
Coelitus, humanam dignatus sumere formam,
Sic aliena gerens, ut nec tua linquere poses.

VII.

THEOLOGIAE CHRISTIANAE SUMA.

S. PRUDENCI.

[*Contra Symmachum, II, 69-269.*]

Allegat morem veterum: nil dulcius esse
Affirmat solitis, populosque hominesque teneri
Lege sua, Sicut variae nascentibus, inquit,
Contingunt pueris animae: sic urbibus affert
Hora diesque suum, cum primum moenia sur-
gunt, 5

11 *Idolium, sine quantitatis regula.*

Aut fatum, aut genium, ejus moderamine reg-
(nent.

Addit et arcanum rerum, verique latebras
Prosperitate aliqua deprendi posse, secundi
Per documenta boni, si sint felicia quae quis
Experiendo probet: cessisse parentibus omne 10
Idolium semper feliciter et pede dextro.

Enumerat longi vim temporis: exitat ipsam
Crinibus albentem niveis, et fronte vietam,
Ore reposcentem querulo sua numina Romam:

«Liberam. liceat proprio mihi vivere more. 15
Et quis erit qui mille meos reprehenderit annos?

Uno omnes sub sole siti, vegetamur eodem
Aere: communis cunctis viventibus aura.

Sed, quid sit, qualisque deus, diversa secuti,
Quaerimus, atque viis longe distantibus, unum 20
Imus ad occultum. Suus est mos cuique genti,
Per quod iter properans eat, ad tam grande pro-
(fundum.)

Fides christiana tenet: Unum esse Deum, Unum.

*Deum esse eternum, qui etiam redituri nos
eternales, si á rebus consumptibilibus ab-
tracti sumus.*

His tam magnificis tantaque fluentibus artes,

Respondet vel sola Fides, doctissima primum
Pandere vestibulum verae ad penetralia sectae. 25

Nam, cum divinis agimus de rebus, et illum,
Qui vel principio caruit vel fine carebit,
Quique chaos anterior fuerit, mundumque creavit,
Conjectare animo contendimus, exigua est vis
Humani ingenii, tantoque angustá labori: 30

Quippe minor natura aciem si intendere tentet
Acrius, ac penetrare Dei secreta supremi,
Quis dubitet victo fragilem lassescere visu,
Vimque fatigatae mentis sub pectore parvo
Turbari invalidisque hebetem succumbere cu-
(ris? 35

Sed facilis fidei via provocat Omnipotentem
Credere qui bona non tantum praesentia donat,
Sed ventura etiam longisque intermina saeculis
Promittit, ne totus eam resolutus inane
In nihilum, pereamque brevem post luminis u-
(sum. 40

Muneris auctores ipso de munere pendas:
Æterna aeternus tribuit, mortalia confert
Mortalis; divina Deus, peritura caducus.

25 *Sectae, Doctrinae.*

36 *Provocat, pro invitat.*

010044

Omnia quae tempus peragit, quaeque exitus au-
(feret,

Vilia sunt brevitatem sui, nec digna perenni 45

Largitore: cui propria est opulentia, nunquam
Desinere, idque homini dare, quod non desinat
(unquam.

Nam si corruptum; corrumpendumve Deus quid
Praestat, habetque nihil, quod sit pretiosius istis
Pauper, et infirmus, et summo indignus honore 50
Et non omnipotens, sed inanis numinis umbra et

Hac ratione Fides sapienter conjicit, imo
Non dubitat, verum esse Deum: qui, quod sumus
(et quod

Vivimus, illaesum semper fore, si mereamur,
Nos sperare juvet. Coelestia si placet, inquit, 55
Scandere, terrenas animo depellite curas.

Nam quantum subjecta polo tellus jacet infra, s,
Dividiturque ab humo convexi rogia coeli,
Tantum vestra meis distant mundana futuris.

Dira bonis, scelarata piis, tenebrosa serenis. 60

57 *Et seq. Secundum Isaiam Prophetam.*
LV, 9: Sicut exaltantur coeli a terra, sic exal-
tatae sunt viae meae a viis vestris, et cogitatio-
nes meae a cogitationibus vestris.

Quidquid obire potest, fugiatis, censeo: quidquid
Naturae ratione capit vitium, atque senescit,
Pro nihilo, in nihilum quia sunt reditura, putetis.

In creatione quidem dedit Deus naturae, orna-
menta pulchra et delectabilia; sed ipsi homini
praesepit, ne delectamentis traderet. Non
enim in sensualitate, sed in abstractione, vita
cristiana sistit.

Cuncta equidem, quae gignit humus, quae con-
(tinet, ipse

Principio instituit, nitidoque insignia mundo 65
Ortamenta dedi, speciosaque semina finxi.

Sed tamen esse modo volui, parcisque fruenda
Motibus indulsi, quantum moribundus et aeger
Corporis ac vitae volucris sibi posceret usus:

Non ut captus homo studiis, et inaniter ardens, 70

66 *Spec. pro pulchra. Semina, id est, arbo-*
res et plantae.

67 *Pro indulsi, id est, indulgenter permi-*
si (seu dedi) fruenda hominibus parciorum mo-
rum, hominibus sobriis.

68 *Moribundus et aeger usus, poetice, id*
est, utilitas homini moribundo et aegro ex his
apienda.

Duceret omne bonum positum in dulcedine rerum
 Et specie tenui, quas currere tempore jussi;
 Atque ævum statui, sub, quo generosa probarem
 Pectora, ne torpens et non exercita virtus
 Robur enervatum gereret sine laude palæstræ. 75
 Illecebrosus enim sapor est et pestifer horum,
 Quæ, dum prætereunt, miro oblectamine mentes
 Implicitas victasque tenent: vincenda voluptas,
 Elaqueanda animi constancia, ne retinaculis
 Mollibus ac lentis nexa et captiva prematur. 80
 Luctandum summis conatibus: inter acerba
 Sectandum virtutis iter; ne suaivia fluxæ
 Conditionis amet, nimium nec congerat aurum,
 Nec varios lapidum cupide spectare colores
 Ambitiosa velit: nec se popularibus auris 85
 Ostendet, pulchroque inflata tumescat honore.
 Ne natale solum, patrii ne jugere ruris
 Tendat, et externos animum diffundat in agros,
 Et ne corporeis addicat sensibus omne,
 Quod vult, aut quod agit: ne præferat utile jus-
 (to, 90
 Spemque in me omnem statuatur, nunquam peritura,

72 *Currere transmutari.*

88 *Diffundat, pro extendat.*

Quæ dederò, longoque die mea dona trahenda.

Actiones nostræ, cum Dei idea, relationem habere debent, nec non, semper in æternum tendere, sublato timore Dei, humana societas corruit.

Hæc igitur spondente Deo. quis fortis et acer,
 Virtutisque capax breve quidque perennibus in se
 Prætulit? vel quis sapiens potiora putarit 95
 Gaudia membrorum, quam vivæ præmia mentis?
 Nonne hominem ac pecudem distantia separata.
 Quod bona quadrupedum ante oculos sita sunt;

(ego contras

Spero quod extra aciem longum servatur in ævum?
 Nam, si tota mihi cum corpore vita peribit, 100
 Nec poterit superesse meum post funera quid-

(quam,

Quis mihi regnator cœli? quis conditor orbis?
 Quis Deus? aut quæ jam merito metuenda po-
 (testas?

Ibo per impuros fervente lividine luxus:
 Incestavo toros: sacrum calcabo pudorem: 105
 Infitiabor habens aliquod sine teste propinqui
 Depositum: tenues avidus spoliabo clientes:
 Longævam perimam magico cantamine matrem;

Tardat anus dominum dilata morte secundum.
 Nec formido malum: falluntur publica jura. 110
 Lex armata sedet, sed necit crimen opertum,
 Aut, si res pateat, iudex corrumpitur auro.
 Rara reos justa percellit poena securi.

Sed quid ego haec meditor? revocat Deus ecce
 (cevera

Majestate minax: negat interitura meorum 115
 Per mortem momenta operum. Non occidet, in-
 (quit,

Interior, qui spirat, homo: luet ille perenne
 Supplicium, quod subjectos male rexit artus.

*Punitio post mortem. Corporum resurrectio
 per visibilia explicatur.*

Nec mihi difficile est liquidam circumdare
 Naturam, quamvis perflabilis illa feratur 120
 More Noti: capiam tamen, et tormenta adhibebo
 Ipse incorporeus, ac spirituum sator unus.
 Quit et corporibus parilis consortia poenae

109 *Vult dicere: nam mater anus longaevi-
 tate sua me moratur, quominus bonorum ipsius
 fiam dominus secundus.*

Decernam: possum quoniam renovare favillas
 Antiquam in faciem, nec desperanda potestas: 125
 Qui potui formare novum, reparabo peremptum.
 Non desunt exempla mea virtutis: in ipsis
 Seminibus natura docet revirescere cuncta
 Post obitum: siccantur enim pereunte vigore,
 Quo vixere prius; tunc sicca et mortua, sulcis 130
 Aut foveis mandata latent, et more sepulcri
 Obruta de tumulis redivivo germine surgunt.
 Numquid nosse potes, vel conjectare, quis istud
 Tam sollers opifex struat? aut quae vis agat intus?
 Nil vos, o miseri, physicorum dogmata fallant 135
 En ego gignendi dominus ac restituendi,
 Quod perit fluxitque, potens: amentia quaeque
 In veteres formans aut flore aut fronde reduco.
 Idque ipsum quandoque homini facturus, inani
 Surgat ut ex cinere, structuraque pristina cons-
 (tet: 140

Quae mihi pro meritis vel per tormenta rependat
 Crimina, vel summae virtutis in arce coruscet
 Non peritura dehinc, quaecumque in sorte mane-

Unitas Dei, sua Omnipotentia, Duplex demonstratio de polytheismi absurditate.

Interea, dum mixta viget substantia in unum,
 Sit memor auctoris proprii, veneretur et oret 145
 Artificem submissa suum; non condidit alter
 Halantis onimae figmentum, et corporis alter;
 Nec bona praesentis vitae numerosa gubernant
 Numina. Non alius segetes et spicea farra
 Suppeditat Deus, aut alius dat musta racemis, 15.
 Purpureumque gravi fundit de palmito succum.
 Ipse ego sum, virides oleas pinguescere baccis
 Qui facio, Graja quas Pallade fingitis ortas,
 Et qui lucinas tribuo nascentibus horas.
 Unus ego haec elementa rego, nec mole labo-
 (ris, 155

Ut miser infirmusve aliquis fragilisve, fatigor.
 Lux immensa mihi est, et non resolubilis aetas,
 Sensibus et vestris haud intellecta vetustas.
 Inde ministeriis ad tot moderamina mundi
 Non egeo, nec participes sociosve requiro. 160
 Porro autem angelicas legiones, quas mea fecit
 Dextera, nosse meum est, et quae natura creatis

154 *Horas lucinas, pro horas lucis seu vitae.*

Subsistant, qualesque mihi servantur ad usus.

Tu, me praeteritu, meditaris numina mille,
 Quae simules parere meis virtutibus, ut me 165
 Per varias partes minuas: cui nulla recidi
 Pars aut farma potest: quia sum substantia sim-
 (plex,

Nec pars esse queo. Solis diviso rebus
 Compositis factisque subest: menemo creavit,
 Ut scindi valeam. cunctorum Conditor unus. 170
 Crede, quod ex nihilo formavi, pars mea non est.

Quod est verum Dei templum.

Quare age, mortalis, soli mihi construe tem-
 (plum,

Meque unum venerare Deum. Caementa remitto,
 Et quae saxa Paros secant, et quae Punica rupes,
 Quae virides Lacedaemon habet, maqulosaque
 (Synnas. 175

Nativum nemo scopuli mihi dedicet ostrum.
 Templum mentis amo, non marmoris: aurea in illo
 Fundamenta manent fidei: structura nivali
 Consurgit te nitens; tegit ardua culmen
 Justitia in: spargit sola pieta rubenti 180
 Flore pudicitia: pudor ahmuset atria servat.

Haec domus apta mihi est, haec me pulcherrima
(sedes

Accipit, aeterno coelestique hospite digna.
Nec novus hic locus est: fluxit mea gloria in ar-
(tus,

Et lux vera Dei: Deus illustravit alumnam 185
Materiem, corpusque Parens habitabile fecit
Ipse sibi, placito ut posset requiescere templo.

*Primi hominis peccatum, et ejus, per Jesum
Christum reparatio.*

Condideram perfectum hominem, spectare su-
perna

Mandaram, totis conversum sensibus in me
Recto habitu, celsoque situ, et sublime tuen-
(tem: 190

Sed despexit humum, seque ineliavit ad orbis
Divitias, pepulitque meum de pectore numen.
Restituendus erat mihi met; submissus in illum
Spiritus ipse meus descendit, et edita limo
Viscera divinis virtutibus informavit. 195
Jamque hominem assumptum summus Deus in

(deitatem
Transtulit, ac nostro docuit recalescere cultu.

VIII.

PECATI ORIGO ET EJUS CONSE-
QUENTIAE.

PRUDENCI.

(Hamartigeniae v. 190—346.)

CAUSA PECATI, EST PRIMI HOMINIS
LAPSUS.

Inventor vitii non est Deus; angelus illud
Degener infami conceptus mente creavit:
Qui prius augustum radiabat sidus, et ingens
Ex nihilo splendor nutrito ardebat honore 4
Ex nihilo nam cuncta retro, factumque quod us-
quam est:
At non ex nihilo Deus, et Sapietia vera,

3 Radiabat (tamquam) sidus augustum: ex
nomine Lucifer. Vid. Isai. XIV. 12 et seq.

4 Angeli creati fuerunt, sicut ceterae creatu-
rae, ex nihilo.

5 Retro, id est, a principio.

T. III.—5.